

FENOMENOLOGIE

VAN DE

AARDRIJKSKUNDE

Even voorstellen... Anselma Remmers

- Oud-vrijeschoolleerling
- Grote reis door Azië: op zoek naar 'fenomenen' van mensen in andere culturen
- Vanaf die tijd band met (vrijeschool in) India en Nepal
- Vrijeschoolpabo en 16 jaar leerkracht vrijeschool basisonderwijs + e.e.a.
- Vanaf 2010: aardrijkskundestudie 2^e en 1^e graads; verdiepingsonderzoek
- 6 jaar AK docent in regulier onderwijs
- Nu coördinator en mentor/docent vrijeschoolleerroute in openbare school Lek en Linge, Culemborg; klas 7 en 8.
- Daarnaast: portefeuillehouder IHF India en Nepal

.... Dus nog geen doorgewinterde bovenbouwdocent.... Ik neem jullie mee op mijn eigen zoektocht...

Lesopbouw

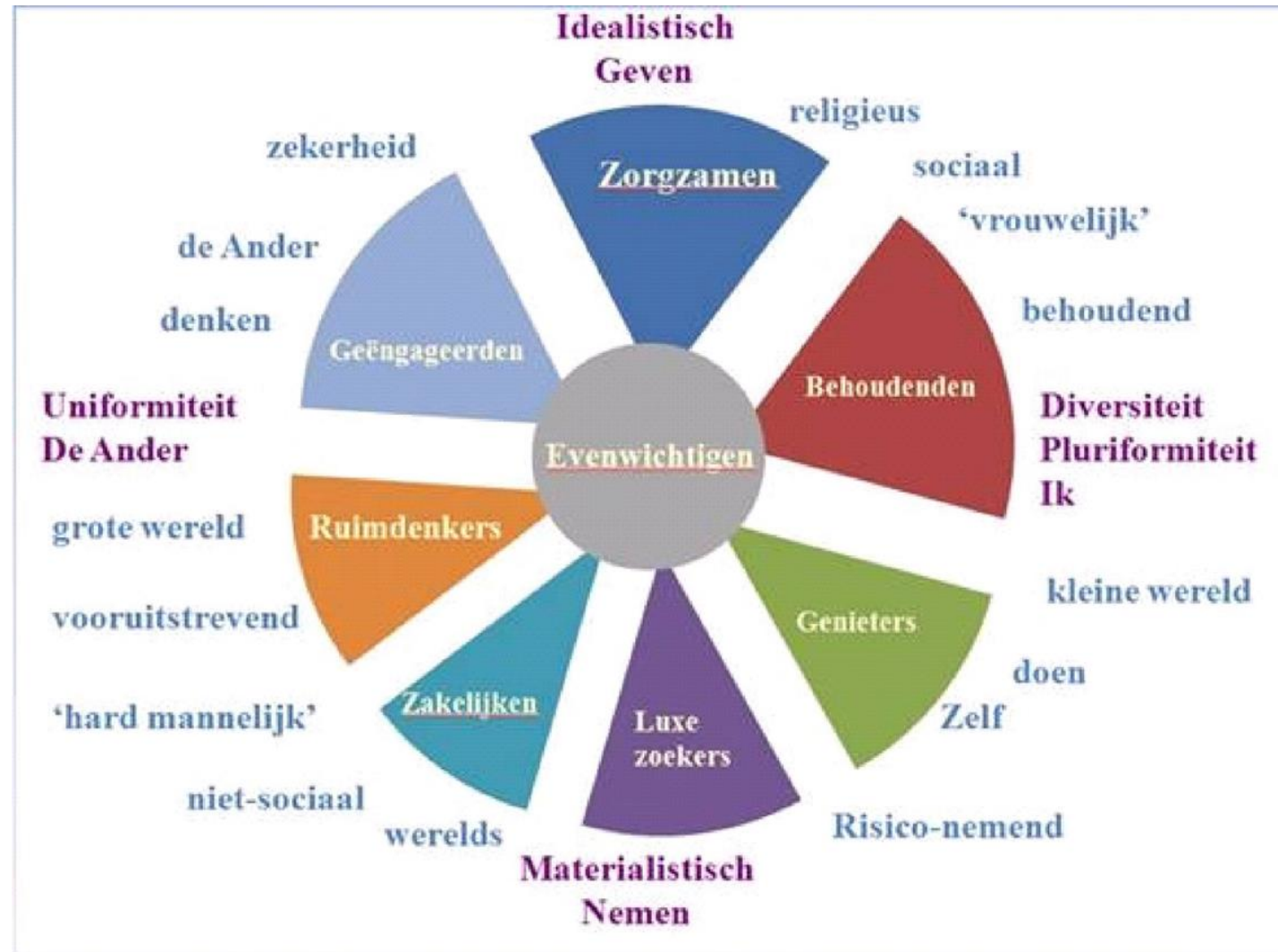
- Twaalf denkrichtingen of 'waarheidsperspectieven'
- Kijken naar en beleven/bewegen van fenomenen van lucht, water en ijs en (de werking daarvan op) gesteenten in landschappen
- Kijken naar stenen; welke relaties zie je?
- Eén steen tekenen vanuit de exacte waarneming

Pauze

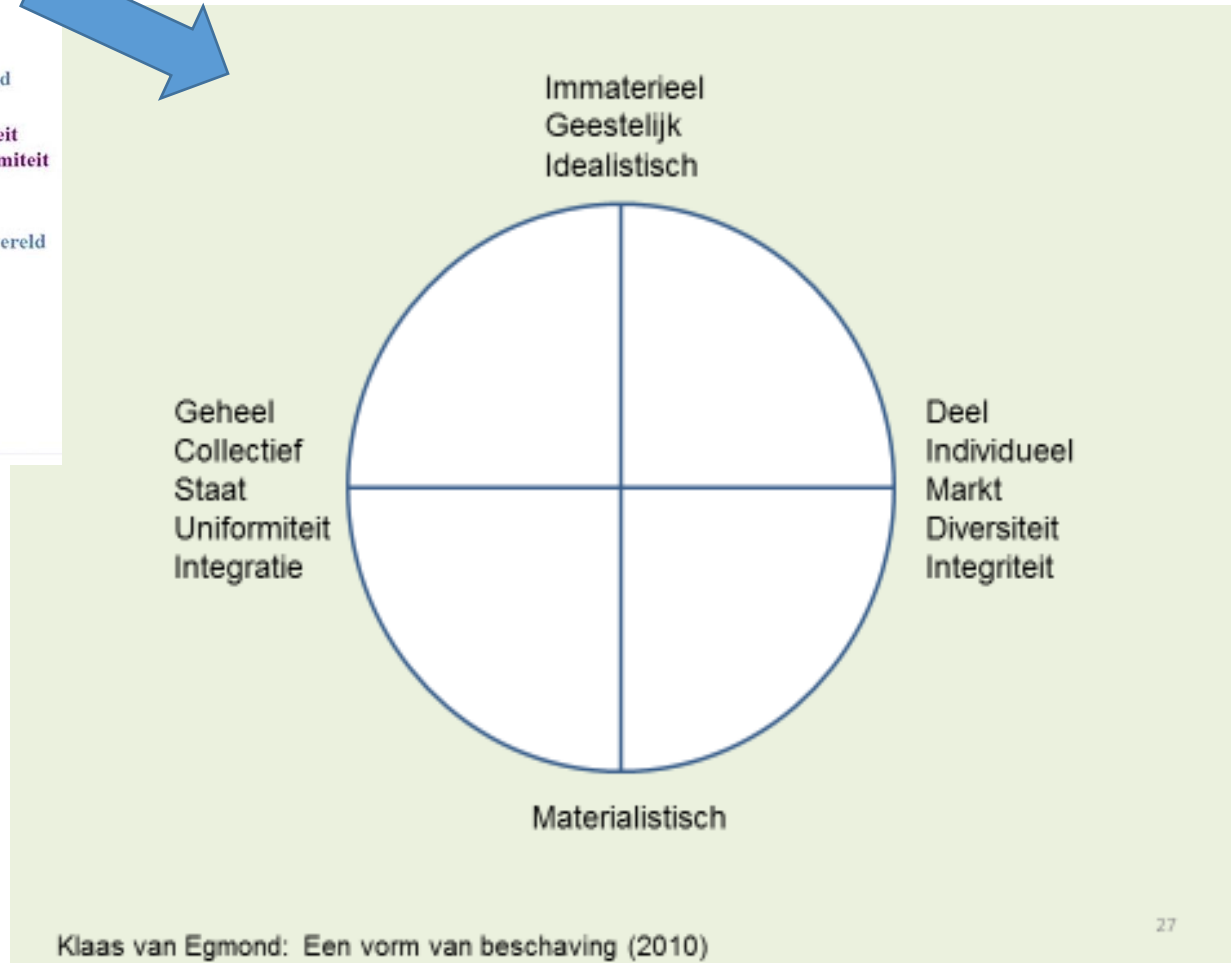
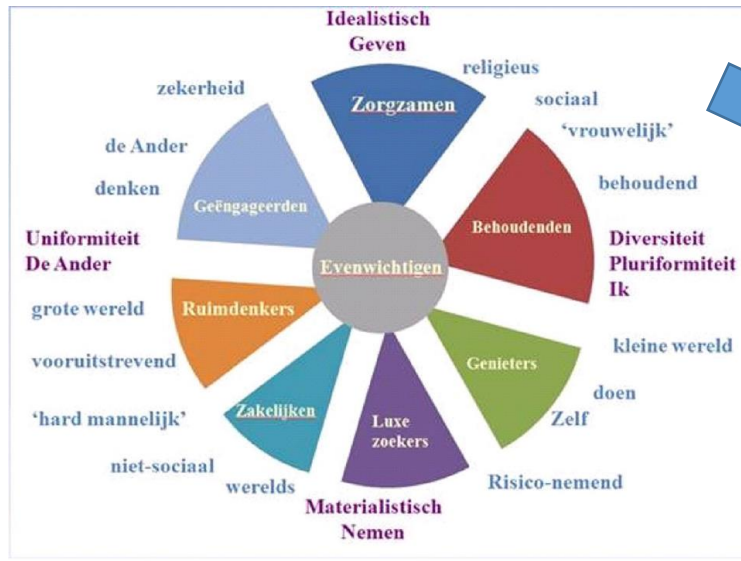
- Zelfde steen tekenen vanuit een ander perspectief
- Gesprek tussen denken en waarnemen over de wording van gesteenten
- Ontstaan van de aarde, de continenten en de gesteenten volgens Rudolf Steiner en Dankmar Bosse

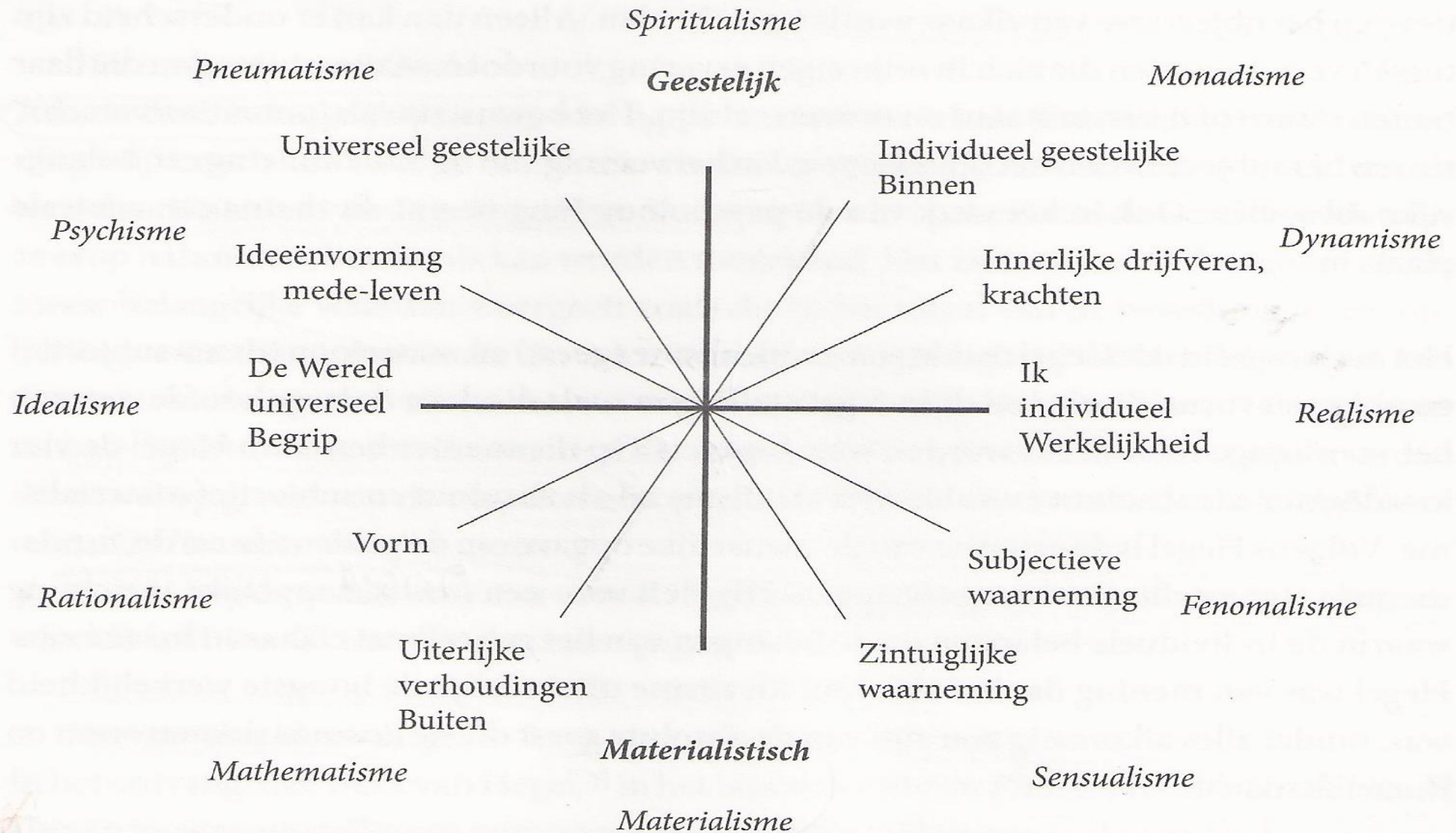
Palet aan wereldbeelden!

Klaas v. Egmond “*Een Vorm van Beschaving*”
maatschappelijke interviews =>

Holistisch wereldbeeld, dat alle wereldbeelden omvat:
v. Egmond: *het is de kunst om in het midden te blijven
hoe verder uit 't midden, hoe eenzijdiger*

Verticaal:

verklaring vanuit

spiritualisme

het geestelijke

< = >

materialisme

het materiële

Horizontaal:

verklaring vanuit

idealisme

de idee, het universele

< = >

realisme

de werkelijkheid, feitelijkheid, hier en nu

Daartussen:

verklaring vanuit

pneumatisme

mystieke ervaring v.h. universele

< = >

sensualisme

de eigen zintuiglijke ervaring

verklaring vanuit

psychisme

het zielsmatige, innerlijk meeleven

< = >

fenomenalisme

waarneming van buiten en 'lezen' wat zich uitspreekt

verklaring vanuit

dynamisme

krachtenwerkingen, wilsrichtingen

< = >

rationalisme

de ratio, ordening, begrip, analyse

verklaring vanuit

monadisme

individuele bewustzijn

< = >

mathematisme

het getalsmatige, logica, wetmatigheden

In vier (of eerst nog drie) stappen kijken naar de volgende beelden:

**Fysiek zintuiglijk, exacte
waarneming, verwondering**

- *Materialisme*
- *Sensualisme*
- *Fenomenalisme*

**Levensproces, tijdsbeeld
doordenken, samenhang,
vergelijken, eerbied**

- *Mathematisme*
- *Rationalisme*
- *Realisme*

**Ziel, voelen, actief meeleven, innerlijk
meebewegen**

- *Idealisme*
- *Dynamisme*
- *Psychisme*

**Geest, schouwen van de werkingen,
lezen van de gebaren,
wezensontmoeting**

- *Monadisme*
- *Pneumatisme*
- *Spiritualisme*

wolken water ijs gesteente combinaties

Fysieke, uiterlijke
waarneming

Wording,
tijdsbeeld

‘Ziel’, dynamiek,
innerlijke beweging

(Geestelijke
wezen)

Wat heb je opgeschreven?

Wat heb je gezien, wat viel op?

Wat voor gedachten had je over de wordingsprocessen?

Wat voor gevoelens had je erbij?

Hoe hebben de goden hier gewerkt?

Gesteenten waarnemen en tekenen; kies naast de 1e één andere stap

**1. Fysiek zintuiglijk, exacte
waarneming, verwondering**

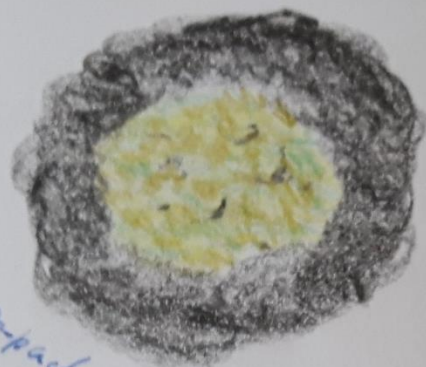
**2. Levensproces, tijdsbeeld
doordenken, samenhang,
vergelijken, eerbied**

**3. Ziel, voelen, actief meeleven,
innerlijk meebewegen**

**4. Geest, schouwen van de
werkingen, lezen van de gebaren,
wezensontmoeting**

3. FENOMENALISME

Gebald,
dicht, compact
vuist, zwaas

Vanuit de
diepte
ontdooft filamen!
Maar hoelken
het daar!

Dit
eendracht,
speels,
lichte &
darker dooren

Neergerepend
uit de
levensstroom!
Het was
het chaos!

Stromend,
vloeiend,
zich differentiërend.

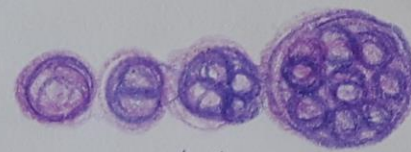
stromende beweging;
maar want kwam dat vandaan?

8. DYNAMISME

Welke krachten
werken hier?

Zwaarte kracht

Celdeling

Vulkanisme

9. PSYCHISME

2e
vloeiende
verloop.

Lichtkracht

Verdichtende kracht
Warmte-licht-
Water-energie =
werking v.d. zinnen

Schifting

kristal-
vormende
kracht =
werking Elohim

Wärme-Luft-Wasser-Lebens-Sphäre:

dichter, kolloidal

lockerer, wässriger

absterbend

Entkieselung

Entmetallisierung

Entvegetabilisierung

Entanimalisierung

Entsalzen

Entwässern

peridotitisch

basaltisch

granitisch

gneisig

schiefrig

kalkig

Magnesit

Sediment-Schicht

dolomitisch

Magnetit

Kristalline Schiefer

Rotgneis

Amphibolit

Bänder-Eisenerze

Hornblende-Gneis

Serpentinit

Granit-Schicht

Basalt-Schicht

Peridotit-Schicht

Pyroxen-
granulit

Hornblende-
granit

Olivinbasalt

